

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

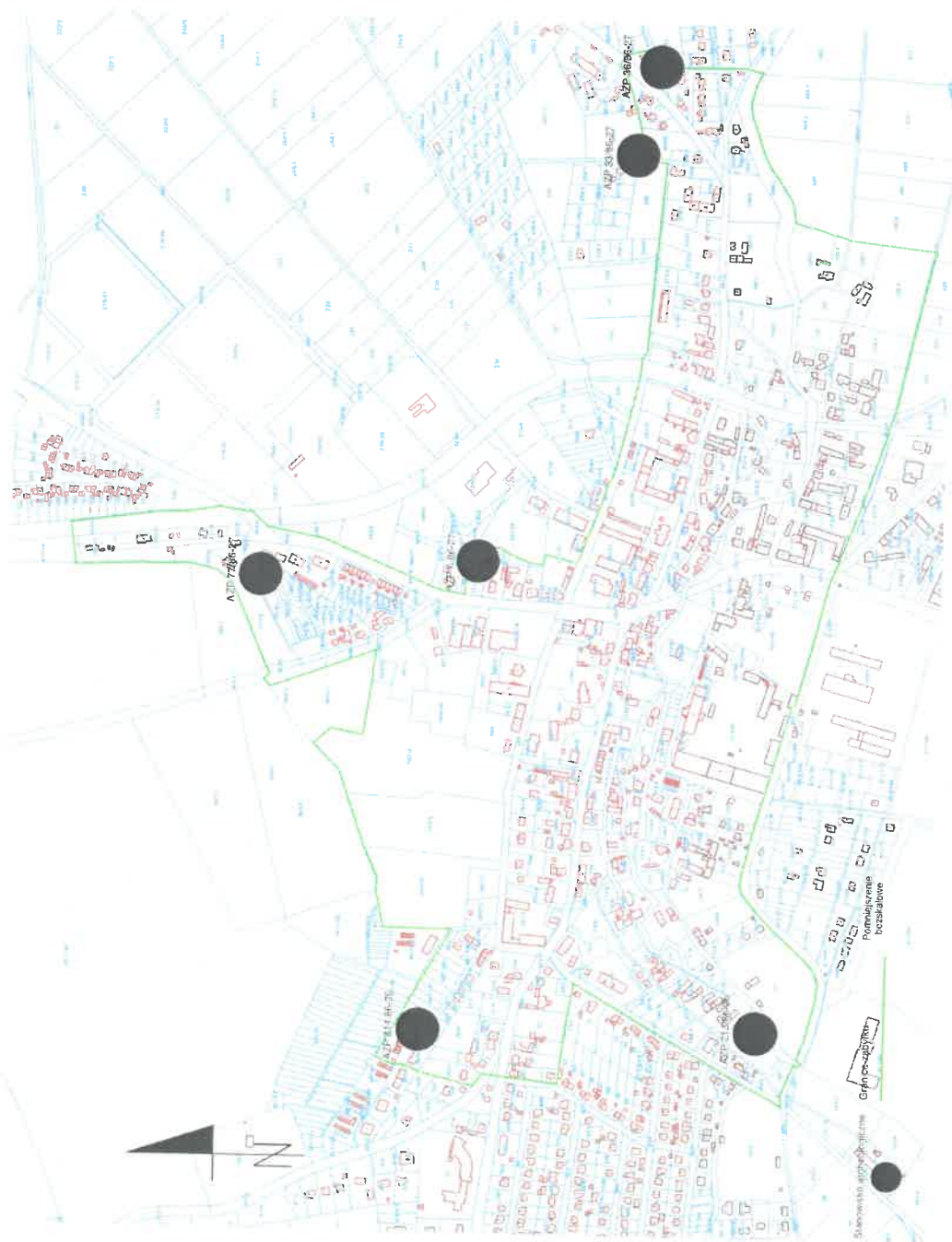
1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI ŁAGIEWNIKI
WRAZ Z TERENEM NA KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA
ILOŚĆ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH**

2. Czas powstania

XIII/XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

ŁAGIEWNIKI

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: DOLNOŚLĄSKIE

powiat: DZIERŻONIOWSKI

gmina: ŁAGIEWNIKI

6. Współrzędne geograficzne

50°47'N 16°51'E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3,5

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie
NAZWY: Łagiewnik (1253 r.), Heidenrichsdorf (1255 r.), Heidinrci villa (1330 r.), Heidersdorf (1783–1945 r.), Gościejowice (1945 r.), Łagiewniki (1946 r.).

HISTORIA:

Miejscowość Łagiewniki powstać miała już w XIII w., jako osada służebna grodu w nieodległej Niemczy. Inne źródła wskazują, że lokacja wsi mogła nastąpić na prawie niemieckim przed 1255 r. W 1311 r. Łagiewniki zostały podarowane przez księcia Bolka III klasztorowi cystersów w Lubiążu, który był właścicielem wsi i miejscowych dóbr aż do sekularyzacji w 1810 r. Miejscowość ucierpiła znaczenie w trakcie trwania wojny 30-letniej. W 1707 r. założono tu szkołę ewangelicką. W 1783 r. w Łagiewnikach istniały dwa kościoły – katolicki i ewangelicki. Funkcjonował tu również wiatrak i dwa młyny wodne. Miejscowość zamieszkiwało 683 osoby, wśród których wymieniano się 20 kmieci, 24 zagrodników i 30 chałupników. W 1818 w. wzniesiono nową szkołę, zaś w 1821 r. miejscowy folwark, stanowiący niegdyś własność cystersów, przeszedł w posiadanie niejakiemu Albrechta. W 1830 r. w Łagiewnikach wymieniano się 126 domów, szkołę ewangelicką, gorzelnię oraz już dwa funkcjonujące wiatraki. Miejscowość zamieszkiwało wówczas 1026 osób, w tym 396 ewangelików. W 1837 r. pałac wraz z folwarkiem zakupił Joseph Grün, który posiadał go jeszcze w 1845 r. Wówczas też liczbę domostw w Łagiewnikach określono na 130, zaś liczba mieszkańców wynosiła 1250 osób, w tym 570 ewangelików. W Łagiewnikach pracowało wówczas 47 rzemieślników i 31 handlarzy. Kolejnym właścicielem dóbr został Friedrich Karl von Holy, zaś w 1854 r. August Rhode. W 1859 r. w Łagiewnikach powstaje cukrownia. Istotny wpływ na rozwój miejscowości miało doprowadzenie tu 1883 r. linii kolejowej ze Stżelina, zaś w 1884 r. linii kolejowej z Niemczy. Na terenie miejscowości zachowały się dwa kościoły – starszy o metryce XVI w. (do 1945 r.), należał do miejscowej parafii ewangelickiej, nowszy zaś z z XVIII w. służył parafii katolickiej. Sama miejscowość ma dość złożony układ przestrzenny. Od lat 90. XX w. obserwuje również powstawanie tu licznych budynków jednorodzinnych, zaś zmiany w układzie miejscowości, nadają jej bardziej miejski, niż wiejski charakter. W krajobrazie architektonicznym Łagiewnik przeważają budynki mieszkalno-usługowe, często o typowo miejskim charakterze, powstałe na przełomie XIX i XX w.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

30. czerwiec 2023 r.

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	ŁAGIEWNIKI	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	ŁAGIEWNIKI		
3. Powiat	DZIERŻONIOWSKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI ŁAGIEWNIKI WRAZ Z TERENEM NA KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNA CZNA ILOŚĆ ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA

POSTULATY KONSERWATORSKIE

ŹRÓDŁA I LITERATURA

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki;
- brak działań związanych z zachowaniem elementów i układów dawnych zespołów dworsko-parkowych oraz zabudowań folwarcznych.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie dzwonnicy kościelnej przy ul. Jedności Narodowej jako dominanty krajobrazowej wsi;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza na terenach dawnych parków pałacowych i dworskich;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny;
- lokowanie nowych obiektów handlowych i usługowych możliwie poza granicami układu ruralistycznego;
- prace ziemne w obrębie stanowisk archeologicznych, wymagają prowadzenia badań archeologicznych.

Stanowiska archeologiczne: AZP 12/86-26 (cmentarzysko, epoka brązu), AZP 214/86-26 (śląd osadnictwa, epoka kamienia/brązu), 6/86-27 (śląd osadnictwa, późne średniowiecze; śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze; śląd osadnictwa, pradzieje), 77/86-27 (osada, k. przeworska; osada, neolit), 33/86-27 (śląd osadnictwa, k. Przeworska), 36/86-27 (osada, późne średniowiecze; śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze; osada, k. przeworska, osada, k. łużycka; osada, neolit).

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Słęży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beiträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 1, Brieg 1783.

Kartografia

- *Messtischblatt, Nimptsch 5267, 1899 r.*

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

30 czerwiec 2023 r.

dr Kamil Pawłowski

